

การฟื้นฟูสมรรถภาพผู้สูงอายุรายบุคคลในยุค New Normal

ดูแล วิธีใหม่ สุขใจตามชอบ

ที่มาและความสำคัญ

ภายใต้สถานการณ์ COVID-19 ที่สังคมไทยและสังคมโลกต้องเรียนรู้เรื่องการปรับรูปแบบการดำเนินชีวิตใหม่ เพื่อป้องกันและพร้อมรับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง แต่ภารกิจด้านการสงเคราะห์และอุปการะดูแลผู้สูงอายุที่ถูกบุตรหลานทอดทิ้งโดยศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ยังคงต้องดำเนินต่อไปอย่างมีมาตรฐานด้านการดูแล รวมถึงการสร้างกระบวนการฟื้นฟูสุขภาพในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีปัญหาด้านสุขภาพให้มีสุขภาพที่ดี มีคุณภาพชีวิตที่เหมาะสม เพื่อเป็นแบบอย่างด้านการดูแลสุขภาพให้แก่บุตรหลานและบุคคลทั่วไป ให้ผ่านพ้นสถานการณ์ Covid-19 ได้อย่างปลอดภัย

วัตถุประสงค์

๒.๑ เพื่อให้ผู้สูงอายุที่เข้าร่วมโครงการได้รับการฟื้นฟูและพัฒนาสมรรถภาพรายบุคคล ให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพและมีความสุข และมีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมที่กำหนดตามแผนอย่างต่อเนื่องตามความเหมาะสมรายบุคคล

๒.๒ เพื่อให้บุคลากร/เจ้าหน้าที่ ที่เข้าร่วมโครงการ ได้พัฒนาทักษะและความสามารถด้านการดูแลและฟื้นฟูสมรรถภาพของผู้สูงอายุอย่างเป็นระบบ

๒.๓ เพื่อให้ศูนย์ฯ มีระบบการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้สูงอายุที่อยู่ในความดูแลท่ามกลางสถานการณ์ Covid-19 อย่างเป็นระบบ และมีมาตรฐาน สามารถเป็นต้นแบบด้านการจัดระบบการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้สูงอายุรายบุคคลให้แก่องค์กรภายนอกได้

วิธีการดำเนินงาน

๓.๑ เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ วิเคราะห์สภาพปัญหาของผู้สูงอายุรายบุคคล ครอบคลุมทุกมิติ โดยใช้เกณฑ์การประเมิน ADL เพื่อจัดกลุ่มผู้สูงอายุเป็นกลุ่ม A (กลุ่มไม่เป็นการพึ่งพา) B (กลุ่มพึ่งพานกลาง) C (กลุ่มพึ่งพาสมบูรณ์)

๓.๒ กำหนดรูปแบบกิจกรรมที่สอดคล้องเหมาะสมกับกลุ่มผู้สูงอายุทุกกลุ่ม เช่น

กลุ่ม A กิจกรรมออกกำลังกาย เรียนรู้แทปเล็ต เกษตรพอเพียง ละคร ๙ ช่อง โรงหนังกลางแปลง

กลุ่ม B กิจกรรมนวดบำบัด เรียนรู้แทปเล็ต เกษตรพอเพียง โรงหนังกลางแปลง อโรมาฟาเท้า

กลุ่ม C กิจกรรมนวดบำบัด ธรรมะวันละคำ

๓.๓ ดำเนินกิจกรรมตามตารางกิจกรรมประจำวัน พร้อมบันทึกผลการเข้าร่วมกิจกรรมและการเปลี่ยนแปลงของผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่อง

ผลสำเร็จ/ประโยชน์

๔.๑ ผู้สูงอายุที่เข้าร่วมโครงการได้รับการฟื้นฟูและพัฒนาสมรรถภาพรายบุคคล ให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพและมีความสุข และมีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมที่กำหนดตามแผนอย่างต่อเนื่องตามความเหมาะสมรายบุคคล

๔.๒ บุคลากร/เจ้าหน้าที่ ที่เข้าร่วมโครงการ ได้พัฒนาทักษะและความสามารถด้านการดูแลและฟื้นฟูสมรรถภาพของผู้สูงอายุอย่างเป็นระบบ

๔.๓ ศูนย์ฯ มีระบบการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้สูงอายุที่อยู่ในความดูแลท่ามกลางสถานการณ์ Covid - 19 อย่างเป็นระบบและมีมาตรฐาน สามารถเป็นต้นแบบด้านการจัดระบบการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้สูงอายุรายบุคคลให้แก่องค์กรภายนอกได้

แผนการจัดการความรู้ (KM Action Plan) : กระบวนการจัดการความรู้ (KM Process)
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔

เป้าหมาย KM (Desired State) : การฟื้นฟูสมรรถภาพผู้สูงอายุรายบุคคล ในศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุนานบุรีรัมย์

หน่วยที่วัดผลได้เป็นรูปธรรม : ร้อยละความสำเร็จของการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้สูงอายุรายบุคคล ในศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุนานบุรีรัมย์

ลำดับที่	กิจกรรม	วิธีการสู่ความสำเร็จ	ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564											เจ้าภาพ (กลุ่ม/ฝ่าย)		
			ต.ค. ๖๓	พ.ย. ๖๓	ธ.ค. ๖๓	ม.ค. ๖๔	ก.พ. ๖๔	มี.ค. ๖๔	เม.ย. ๖๔	พ.ค. ๖๔	มิ.ย. ๖๔	ก.ค. ๖๔	ส.ค. ๖๔	ก.ย. ๖๔	หลัก	ร่วม
๑	การบ่งชี้ความรู้	การแต่งตั้งและจัดประชุม คณะทำงานการจัดการความรู้ ของ ศพส.(Knowledge Management Team: KMT) เพื่อ ๑.๑ พิจารณาสภาพปัญหาการดำเนินงานการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้สูงอายุรายบุคคล ในศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุนานบุรีรัมย์ ๑.๒ พิจารณาคัดเลือกองค์ความรู้ที่ใช้ในการปฏิบัติงานด้านการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้สูงอายุรายบุคคล ๑.๒.๑ ความหมาย/การจัดประเภทกลุ่มผู้สูงอายุ ๑.๒.๒ วัตถุประสงค์ในการจัดกระบวนการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้สูงอายุ ๑.๒.๓ ขั้นตอน/วิธีการจัดกระบวนการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้สูงอายุรายบุคคล ๑.๒.๔ การบริหารจัดการ : - เจ้าหน้าที่ / ผู้สูงอายุ - แนวทางปฏิบัติ - กิจกรรม ๑.๒.๕ ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการดำเนินกิจกรรม ๑.๒.๖ ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน	←→												กลุ่มงานพัฒนาสังคมและสวัสดิการ	

องค์ความรู้และนวัตกรรมด้านผู้สูงอายุ ประจำปี ๒๕๖๔

ลำดับ ที่	กิจกรรม	วิธีการสู่ความสำเร็จ	ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564												เจ้าภาพ (กลุ่ม/ฝ่าย)	
			ต.ค. ๖๓	พ.ย. ๖๓	ธ.ค. ๖๓	ม.ค. ๖๔	ก.พ. ๖๔	มี.ค. ๖๔	เม.ย. ๖๔	พ.ค. ๖๔	มิ.ย. ๖๔	ก.ค. ๖๔	ส.ค. ๖๔	ก.ย. ๖๔	หลัก	ร่วม
๒	การสร้างและ แสวงหา ความรู้	การศึกษาค้นคว้าความรู้ เพิ่มเติมจากแหล่งต่าง ๆ ทั้ง ภายในและภายนอกองค์กรให้ ทันสมัย ครบถ้วน สมบูรณ์ (ข้อ ๑)			↔											
๓	การจัด ความรู้ให้ เป็นระบบ	การจัดทำฐานข้อมูลความรู้ (ข้อ ๑) ที่ได้ให้เป็นระบบและ หมวดหมู่เพื่อความสะดวกต่อ การสืบค้นและการใช้งาน						↔								
๔	การประเมินผล ก่อน ความรู้	การสังเคราะห์องค์ความรู้ (ข้อ ๑) ให้มีความครบถ้วน ถูกต้อง สมบูรณ์ เหมาะสม และอยู่ใน รูปแบบภาษาที่เข้าใจง่าย								↔						
๕	การเข้าถึง ความรู้	การจัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน การฟื้นฟูสมรรถภาพผู้สูงอายุ รายบุคคล ในศูนย์พัฒนาการ จิตสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ บ้านบุรีรัมย์ เผยแพร่แก่ บุคลากรในสังกัด ในรูปแบบ ต่าง ๆ เพื่อนำไปใช้ปฏิบัติ										↔				
๖	การ แบ่งปัน แลกเปลี่ยน ความรู้	การประชุมคณะกรรมการ จัดการความรู้ของ ศพส. เพื่อ แลกเปลี่ยนความรู้แนวทางการ ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้สูงอายุ รายบุคคล ในศูนย์พัฒนาการ จิตสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ บ้านบุรีรัมย์				↔										
๗	การเรียนรู้	การจัดประชุมคณะกรรมการ จัดการความรู้ของ ศพส. เพื่อ ติดตามประเมินสัมฤทธิ์ผลการ ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้สูงอายุ รายบุคคล ในศูนย์พัฒนาการ จิตสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ บ้านบุรีรัมย์ - ผลผลิต / ผลลัพธ์ - ปัจจัยแห่งความสำเร็จ - ปัญหาอุปสรรคในการ ดำเนินงาน - แนวทางการปรับปรุง ชุดความรู้ให้มี ประสิทธิภาพมากขึ้น											↔			

แบบฟอร์มเสนอ : การจัดการความรู้ (Knowledge Management/KM) /นวัตกรรม
เรื่อง การฟื้นฟูสมรรถภาพผู้สูงอายุรายบุคคล ในยุค New Normal

Theme : “พลังผู้สูงวัย รวมใจลูกหลาน นำไทยพ้นโควิด”

เพื่อประกอบการจัดนิทรรศการในกิจกรรม KM Day ในวันผู้สูงอายุแห่งชาติ
(วันที่ ๘ เมษายน ๒๕๖๔)
เสนอโดย ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์

ประเภทที่นำเสนอ		รายละเอียดของการจัดการความรู้	ความเชื่อมโยงกับ “พลังผู้สูงวัย รวมใจลูกหลาน นำไทย พ้นโควิด”	การนำเสนอ/นิทรรศการ KM	ผู้รับผิดชอบ
องค์ความรู้	นวัตกรรม				
/		<p>- ระบุกระบวนการของ KM</p> <p>๑. การบ่งชี้ความรู้</p> <p>๑) ทำการวิเคราะห์สภาพปัญหาของผู้สูงอายุทุกรายในหน่วยงานครอบคลุมทุกมิติ ทั้งด้านสุขภาพกาย จิต สังคม อารมณ์และสติปัญญา</p> <p>๒) ทำการสำรวจระดับและจัดกลุ่มผู้สูงอายุตามเกณฑ์การประเมิน ADL</p> <p>๒. การสร้างและแสวงหาความรู้</p> <p>๑) จัดประชุมวิเคราะห์สภาพปัญหาผู้สูงอายุ</p> <p>๒) กำหนดแนวทางการพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุเพื่อฟื้นฟูสมรรถภาพรายบุคคล</p> <p>๓. การจัดการความรู้ให้เป็นระบบ</p> <p>๑) สำรวจองค์ความรู้ ความเข้าใจของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง</p> <p>๒) จัดกระบวนการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้สูงอายุรายบุคคล อย่างต่อเนื่องตามแผนปฏิบัติการ</p> <p>๓) ถอดบทเรียนแนวทางการดำเนินงาน เพื่อค้นหาและปรับปรุงรูปแบบการดำเนินงาน</p>	<p>- ภายใต้สถานการณ์ COVID-19 ที่สังคมไทยและสังคมโลกต้องเรียนรู้เรื่องการปรับรูปแบบการดำเนินชีวิตใหม่เพื่อป้องกันและพร้อมรับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง แต่ภารกิจด้านการสงเคราะห์และอุปการะดูแลผู้สูงอายุที่ถูกบุตรหลานทอดทิ้งโดยศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ยังคงต้องดำเนินต่อไปอย่างมีมาตรฐานด้านการดูแล รวมถึงการสร้างกระบวนการฟื้นฟูสุขภาพในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีปัญหาด้านสุขภาพ ให้มีสุขภาพที่ดี มีคุณภาพชีวิตที่เหมาะสม เพื่อเป็นแบบอย่างด้านการดูแลสุขภาพให้แก่บุตรหลานและบุคคลทั่วไป ให้ผ่านพ้นสถานการณ์ Covid-19 ได้อย่างปลอดภัย</p>	<p>รูปแบบการนำเสนอ : บอร์ดนิทรรศการ/โรลอัพ</p> <p>กระบวนการดำเนินกิจกรรม/ตัวอย่างอุปกรณ์ที่ใช้ในกระบวนการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้สูงอายุ (เช่น โธรม่าผ้าเท้า, กะลาพาเพลิน ฯลฯ)</p> <p>นำเสนอโดย : หัวหน้าคณะกรรมการจัดการความรู้ (นางสิรินุช นพตลุง และคณะทำงาน)</p>	<p>นางสิรินุช นพตลุง นักสังคมสงเคราะห์ ชำนาญการ โทร ๐๘๑-๗๓๔๑๑๘๔</p>

องค์ความรู้และนวัตกรรมด้านผู้สูงอายุ ประจำปี ๒๕๖๔

ประเภทที่นำเสนอ		รายละเอียดของการจัดการความรู้	ความเชื่อมโยงกับ “พลังผู้สูงวัย รวมใจทุกหลาน นำไทยพ้น โควิด”	การนำเสนอ/นิตรรศการ KM	ผู้รับผิดชอบ
องค์ความรู้	นวัตกรรม				
/		<p>๔. การประมวลและกลั่นกรอง ความรู้</p> <p>๑) มีการปรับปรุงและพัฒนา รูปแบบการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้สูงอายุ รายบุคคลให้มีความสมบูรณ์ เหมาะสมกับผู้สูงอายุแต่ละราย</p> <p>๕. การเข้าถึงความรู้</p> <p>๑) จัดทำเอกสารเผยแพร่ / web site</p> <p>๖. การแข่งขันแลกเปลี่ยน ความรู้และการเรียนรู้</p> <p>๑) จัดการประชุมแลกเปลี่ยน เรียนรู้แนวทางการฟื้นฟูสมรรถภาพ ผู้สูงอายุรายบุคคล</p> <p>๒) ประเมินผล/ถอดบทเรียน การใช้รูปแบบการฟื้นฟูสมรรถภาพ ผู้สูงอายุ - ประโยชน์ที่ได้รับ</p> <p>๑.ผู้สูงอายุที่เข้าร่วมโครงการได้รับการ การฟื้นฟูและพัฒนาสมรรถภาพ รายบุคคล ให้สามารถดำรงชีวิตได้ อย่างมีคุณภาพและมีความสุข และมี โอกาสเข้าร่วมกิจกรรมที่กำหนดตาม แผนอย่างต่อเนื่องตามความเหมาะสม รายบุคคล</p> <p>๒.บุคลากร/เจ้าหน้าที่ ที่เข้าร่วม โครงการ ได้พัฒนาทักษะและ ความสามารถด้านการดูแลและฟื้นฟู สมรรถภาพของผู้สูงอายุอย่างเป็น ระบบ</p> <p>๓.ศูนย์ฯ มีระบบการฟื้นฟู สมรรถภาพผู้สูงอายุที่อยู่ในความดูแล ท่ามกลางสถานการณ์ Covid-19 อย่างเป็นระบบ และมีมาตรฐาน สามารถเป็นต้นแบบด้านการจัดระบบ การฟื้นฟูสมรรถภาพผู้สูงอายุ รายบุคคลให้แก่องค์กรภายนอกได้</p>			

องค์ความรู้และนวัตกรรมด้านผู้สูงอายุ ประจำปี ๒๕๖๔

ประเภทที่นำเสนอ		รายละเอียดของการจัดการความรู้	ความเชื่อมโยงกับ “พลังผู้สูงวัย รวมใจลูกหลาน นำไทยพ้น โควิด”	การนำเสนอ/นิตรรศการ KM	ผู้รับผิดชอบ
องค์ความรู้	นวัตกรรม				
/		- ข้อเสนอแนะกรณียังไม่บรรลุ เป้าหมาย (ไม่มี)			

แผนการจัดการความรู้ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔
ของ กรมกิจการผู้สูงอายุ

ชื่อองค์ความรู้ การฟื้นฟูสมรรถภาพผู้สูงอายุรายบุคคล
ในศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบุรีรัมย์

จัดทำโดย

ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์

แผนการจัดการความรู้ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ ของกรมกิจการผู้สูงอายุ :

ชื่อองค์ความรู้ การฟื้นฟูสมรรถภาพผู้สูงอายุรายบุคคล ในศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบุรีรัมย์

*****

๑. บทนำ

กรมกิจการผู้สูงอายุ (ผส.) มีภารกิจเกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพ การจัดสวัสดิการ และการคุ้มครองพิทักษ์สิทธิผู้สูงอายุ โดยการเสนอนโยบาย การพัฒนางานวิชาการด้านมาตรการ กลไก องค์ความรู้ และนวัตกรรมในการปฏิบัติงาน การส่งเสริมและสนับสนุนในเชิงวิชาการและการปฏิบัติงานในพื้นที่เป้าหมายภายใต้การบูรณาการความร่วมมือของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง มีกลไกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และชมรมผู้สูงอายุเป็นแกนหลักในการดำเนินงานในรูปแบบ “หุ้นส่วนในงานพัฒนา ด้านผู้สูงอายุ” ตลอดจนการติดตามประเมินผลการดำเนินงาน และมีศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ๑๒ แห่ง ศูนย์การเรียนรู้และฝึกอบรมด้านผู้สูงอายุ ในกำกับราชการบริหารส่วนกลางที่ตั้งอยู่ในส่วนภูมิภาค เป็นศูนย์แห่งการเรียนรู้และพัฒนาแบบเบ็ดเสร็จครบวงจร (ศูนย์ต้นแบบ) เพื่อความมีคุณภาพชีวิตที่ดีและเสริมสร้างหลักประกันความมั่นคงในการดำรงชีวิตของผู้สูงอายุ ซึ่ง ผส. ได้กำหนด ยุทธศาสตร์การบริหารที่ตอบสนองต่อพันธกิจและมุ่งสู่การบรรลุผลสำเร็จตามวิสัยทัศน์ของกรม ดังนี้ **ยุทธศาสตร์ที่ ๑** พัฒนากฎหมาย นโยบาย มาตรการ กลไก เทคโนโลยีและนวัตกรรม ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุไปสู่การปฏิบัติ **ยุทธศาสตร์ที่ ๒** พัฒนาการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายทุกระดับเพื่อพัฒนาศักยภาพและขับเคลื่อนการเตรียมความพร้อมรองรับสังคมสูงอายุ **ยุทธศาสตร์ที่ ๓** พัฒนาระบบการดูแล คุ้มครองพิทักษ์สิทธิ และส่งเสริมระบบสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุ และ **ยุทธศาสตร์ที่ ๔** พัฒนาระบบการบริหารจัดการองค์กรสู่ความเป็นเลิศ (ที่มา : www.dop.go.th หัวข้อ “ยุทธศาสตร์” และ “แผนและผล”)

การจัดการความรู้เป็นกิจกรรมการรวบรวมองค์ความรู้ที่มีอยู่ในองค์กรและอยู่ในตัวบุคคลหรือเอกสาร มาพัฒนาให้เป็นระบบ เพื่อให้ทุกคนสามารถเข้าถึงความรู้ และพัฒนาตนเองให้เป็นผู้รู้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงส่งเสริมการค้นพบหรือพัฒนาสิ่งใหม่ที่เป็นนวัตกรรม (Innovation) ที่เกิดจากการใช้ความรู้และความคิดสร้างสรรค์ ทักษะ และประสบการณ์ทางเทคโนโลยีหรือการจัดการมาพัฒนาให้เกิดผลิตภัณฑ์ หรือกระบวนการผลิต หรือบริการใหม่ มีประโยชน์ต่อเศรษฐกิจและสังคม ตอบสนองความต้องการของผู้ที่เกี่ยวข้อง อันจะส่งผลให้มีความสามารถในการแข่งขันและการให้บริการที่ประสบผลสำเร็จสูงสุด ดังนั้น การจัดการความรู้ที่มีอยู่ตามแนวคิดระบบบริหารความรู้ในองค์กรจึงเป็นสิ่งที่จะทำให้เกิดประโยชน์อย่างยิ่งต่อหน่วยงานและจะสามารถพัฒนาไปสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ซึ่งจะเป็นการสร้างการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ร่วมแสวงหาปัญญาและสร้างสรรค์กิจกรรมที่มีคุณค่า สร้างมูลค่าเพิ่มหรือนวัตกรรมให้แก่กรม/องค์กร และเพื่อให้สามารถนำแนวคิดการจัดการความรู้มาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของกรม ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบุรีรัมย์ จึงดำเนินการแผนการจัดการความรู้ในปี 2564 ดังนี้

องค์ความรู้และนวัตกรรมด้านผู้สูงอายุ ประจำปี ๒๕๖๔

- แต่งตั้งคณะกรรมการจัดการความรู้และนวัตกรรม (Knowledge & Innovation Management Team : KIM Team) โดยให้มีองค์ประกอบ หน้าที่และความรับผิดชอบดังนี้
  - ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบุรีรัมย์ เป็นประธาน

คณะกรรมการ

โดยให้มีหน้าที่และความรับผิดชอบ

- ๑) ทบทวนและเสนอแผนการจัดการความรู้ต่อผู้บริหารสูงสุดด้านการจัดการความรู้และนวัตกรรม (Chief Knowledge & Innovation Officer : CKIO) ของกรมกิจการผู้สูงอายุ
- ๒) ให้การสนับสนุนในด้านต่าง ๆ เช่น ทรัพยากรที่จำเป็นต่อการจัดทำแผนการจัดการความรู้ การดำเนินการตามแผนการจัดการความรู้ เป็นต้น
- ๓) ให้คำปรึกษา ร่วมประชุม เพื่อการตัดสินใจและแนะนำแนวทางการแก้ไขปัญหา อุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับคณะกรรมการจัดการความรู้และนวัตกรรม

ความรู้

- นางสิรินุช นพตลุง เป็นหัวหน้าคณะกรรมการจัดการ

ตำแหน่ง นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการ

- นางอัมพร ฤชาอุดม เป็นคณะกรรมการ

ตำแหน่ง เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน

- นางสาวนิชกานต์ วิชัยรัมย์ เป็นคณะกรรมการ

ตำแหน่ง นักพัฒนาสังคม

- นางสาวไอลดา สีหานาม เป็นคณะกรรมการ

ตำแหน่ง ผู้ช่วยนักสังคมสงเคราะห์

- นางสาวปิยนุช สีแก่นจันทร์ เป็นคณะกรรมการและเลขานุการ

ตำแหน่ง นักพัฒนาสังคม

- นางสาววิไลพร ดั่งชัยภูมิ เป็นคณะกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

ตำแหน่ง เจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูล.

โดยให้มีหน้าที่และความรับผิดชอบ

- ๑) จัดประชุมคณะกรรมการจัดการความรู้และจัดทำรายงานการประชุม คณะทำงานเกี่ยวกับการกำหนดกรอบแนวทางในการจัดทำแผนการจัดการความรู้ และการติดตาม ประเมินผลความคืบหน้าของการดำเนินการในกิจกรรมต่าง ๆ ที่กำหนดในแผนการจัดการความรู้

- ๒) จัดทำแผนการจัดการความรู้ของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบุรีรัมย์ เพื่อเสนอผู้บริหารสูงสุดด้านการจัดการความรู้และนวัตกรรม (CKIO) ในการทบทวนและให้ความเห็นชอบแผนการจัดการความรู้

- ๓) ดำเนินกิจกรรมตามแผนการจัดการความรู้ให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนด

- ๔) จัดทำรายงานผลการดำเนินงานและความคืบหน้าของการดำเนินกิจกรรมตามแผนการจัดการความรู้ให้ CKIO ทราบ

- ๕) ติดตามความก้าวหน้าและประเมินผลการดำเนินกิจกรรมตามแผนการจัดการความรู้เพื่อหาแนวทางแก้ไข และดำเนินอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

องค์ความรู้และนวัตกรรมด้านผู้สูงอายุ ประจำปี ๒๕๖๔

- กำหนดขอบเขตการจัดการความรู้ (KM Focus Area)

ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบุรีรัมย์ โดย CKIO และ KIM Team ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าเพื่อสนับสนุนให้การขับเคลื่อนตามยุทธศาสตร์ ผส. บรรลุผลสำเร็จ จึงได้กำหนดขอบเขตการจัดการความรู้ KM (KM Focus Area) ที่จะสนับสนุนยุทธศาสตร์ประกอบด้วย

- ๑) การพัฒนากฎหมาย นโยบาย มาตรการ กลไก เทคโนโลยีและนวัตกรรมด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุไปสู่การปฏิบัติ
- ๒) การพัฒนาการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายทุกระดับเพื่อพัฒนาศักยภาพและขับเคลื่อนการเตรียมความพร้อมรองรับสังคมสูงอายุ
- ๓) การพัฒนาระบบการดูแล ค้ำครองพิทักษ์สิทธิ และส่งเสริมระบบสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุ
- ๔) การพัฒนาระบบการบริหารจัดการองค์กรสู่ความเป็นเลิศ

ขอบเขต KM (KM Focus Area) ที่จะเลือกดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในงบประมาณประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๔ คือ การพัฒนาระบบการดูแล ค้ำครองพิทักษ์สิทธิ และส่งเสริมระบบสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุ

- กำหนดเป้าหมายการจัดการความรู้ KM (Desired State)

เป้าหมาย KM (Desired State) ทั้งหมด ที่สอดคล้องกับขอบเขตการจัดการความรู้ ที่จะเลือกดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในงบประมาณประจำปี พ.ศ. 2564 ประกอบด้วย

- ๑) การพัฒนาระบบการดูแล ค้ำครองพิทักษ์สิทธิ และส่งเสริมระบบสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุ เป้าหมายคือ โครงการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้สูงอายุรายบุคคล ในศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบุรีรัมย์

ปัจจัยแห่งความสำเร็จ (Key Success Factor)

ปัจจัยแห่งความสำเร็จ (Key Success Factor) เพื่อให้ดำเนินการจัดการความรู้ตามเป้าหมาย KM สามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม คือ

- ๑) นโยบายของกรมและผู้บริหารที่ให้การสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง และมีการกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ชัดเจน
- ๒) ความมุ่งมั่นของผู้บริหาร
- ๓) บุคลากรและส่วนที่เกี่ยวข้องให้ความร่วมมือและมีความพร้อมที่จะร่วมโครงการ/กิจกรรม
- ๔) การสร้างแรงจูงใจ มีทรัพยากร งบประมาณ และทีมงานที่มีประสบการณ์ให้คำแนะนำ
- ๕) บุคลากรและผู้สูงอายุที่เข้าร่วมโครงการ มีจุดมุ่งหมายในการพัฒนาไปในทิศทางเดียวกัน

องค์ความรู้และนวัตกรรมด้านผู้สูงอายุ ประจำปี ๒๕๖๔

แบบฟอร์ม ๑ ขอบเขต KM (KM Focus Areas)

ของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์

ขอบเขตการจัดการความรู้ (KM Focus Area)	ประโยชน์ที่จะได้รับของส่วนที่เกี่ยวข้องจากขอบเขตการจัดการความรู้		
	บุคลากร/ผู้รับบริการ	กรม/กอง/ศูนย์ฯ	นโยบายที่เกี่ยวข้อง
<p>การพัฒนาระบบการดูแลคุ้มครองพิทักษ์สิทธิ และส่งเสริมระบบสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุ</p>	<p>- ผู้สูงอายุที่เข้าร่วมโครงการได้รับการฟื้นฟูและพัฒนาสมรรถภาพรายบุคคล ให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพและมีความสุข และมีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมที่กำหนดตามแผนอย่างต่อเนื่องตามความเหมาะสมรายบุคคล</p> <p>- บุคลากร/เจ้าหน้าที่ ที่เข้าร่วมโครงการ ได้พัฒนาทักษะและความสามารถด้านการดูแลและฟื้นฟูสมรรถภาพของผู้สูงอายุอย่างเป็นระบบ</p>	<p>ศูนย์ฯ มีระบบการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้สูงอายุที่อยู่ในความดูแลอย่างเป็นระบบ และมีมาตรฐาน สามารถเป็นต้นแบบด้านการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้สูงอายุรายบุคคลให้แก่องค์กรภายนอกได้</p>	<p>- แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๖๔</p> <p>ยุทธศาสตร์ที่ ๒ : การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม ข้อ ๒ การกระจายการให้บริการภาครัฐทั้งด้านการศึกษา สาธารณสุข และสวัสดิการที่มีคุณภาพให้ครอบคลุมและทั่วถึง</p> <p>- แผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๔๕-๒๕๖๔) ฉบับปรับปรุง ครั้งที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๕๒</p> <p>ยุทธศาสตร์ที่ ๒ : ด้านการส่งเสริมและพัฒนาผู้สูงอายุ</p> <p>มาตรการส่งเสริมสุขภาพ ป้องกันการเจ็บป่วยและดูแลตัวเองเบื้องต้น ข้อ ๑.๑ จัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพในรูปแบบที่หลากหลายและเหมาะสมแก่ผู้สูงอายุและครอบครัว</p>

แบบฟอร์ม ๒ การตัดสินใจเลือกขอบเขตการจัดการความรู้
ของ ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์

เกณฑ์การกำหนดขอบเขต KM	ขอบเขตการจัดการความรู้ (KM Focus Area)		
	๑) การพัฒนากฎหมาย นโยบาย มาตรการ กลไก เทคโนโลยีและนวัตกรรม ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต ผู้สูงอายุไปสู่การปฏิบัติ	๒) การพัฒนาระบบ การบริหารจัดการ องค์การสู่ความเป็นเลิศ	๓) การพัฒนาระบบ การดูแล ค้ำครอง พักพิทักษ์สิทธิ และ ส่งเสริมระบบ สวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุ
๑. สอดคล้องกับทิศทางและยุทธศาสตร์	๕	๕	๕
๒. ผู้บริหารให้การสนับสนุน	๕	๕	๕
๓. เห็นได้ชัดเจน (เป็นรูปธรรม)	๓	๔	๕
๔. มีโอกาสทำได้สำเร็จสูง มีความพร้อมด้าน ทรัพยากรและปัจจัยสนับสนุน	๓	๔	๔
๕. เป็นความรู้ที่ต้องจัดการอย่างเร่งด่วน ต้องทำ เพราะส่วนที่เกี่ยวข้องส่วนใหญ่ต้องการ	๔	๔	๕
รวมคะแนน	๒๐	๒๒	๒๔
หมายเหตุ : เกณฑ์การให้คะแนน คือ มาก = ๕, ปานกลาง = ๓, น้อย = ๑			

องค์ความรู้และนวัตกรรมด้านผู้สูงอายุ ประจำปี ๒๕๖๔

แบบฟอร์ม ๓ แผนการจัดการความรู้ (KM Action Plan) : กระบวนการจัดการความรู้ (KM Process) หน่วยงาน : ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ชื่อองค์ความรู้ : การฟื้นฟูสมรรถภาพผู้สูงอายุรายบุคคล ในศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบุรีรัมย์ แผนที่ ๑ เป้าหมาย KM (Desired State) : การพัฒนาระบบการดูแล คัดกรองพิทักษ์สิทธิ และส่งเสริมระบบสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุ หน่วยที่วัดผลได้เป็นรูปธรรม : มีการถอดบทเรียนความสำเร็จของการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้สูงอายุรายบุคคล								
ลำดับ	กิจกรรม	วิธีการสู่ความสำเร็จ	ระยะเวลา	ตัวชี้วัด	เป้าหมาย	เครื่องมือ/อุปกรณ์	งบประมาณ	ผู้รับผิดชอบ
๑	การบ่งชี้ความรู้	๑) ทำการวิเคราะห์สภาพปัญหาของผู้สูงอายุทุกรายในหน่วยงานครอบคลุมทุกมิติ ทั้งด้านสุขภาพกาย จิต สังคม อารมณ์และสติปัญญา ๒) ทำการสำรวจระดับและจัดกลุ่มผู้สูงอายุตามเกณฑ์การประเมิน ADL	- ธ.ค ๖๓ - ม.ค ๖๔	๑) รายการสภาพปัญหาของผู้สูงอายุรายบุคคลครบทุกราย	๑) ข้อมูลสภาพปัญหาของผู้สูงอายุในหน่วยงาน ๒) ข้อมูลทรัพยากรของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้สูงอายุรายบุคคล	- แบบสำรวจ ADL	-	๑) คณะทำงานฯ ๒) ทุกกลุ่ม/ฝ่าย
๒	การสร้างและแสวงหาความรู้	๑) จัดประชุมวิเคราะห์สภาพปัญหาผู้สูงอายุ #) กำหนดแนวทางการพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุเพื่อฟื้นฟูสมรรถภาพรายบุคคล	- ก.พ - มี.ค ๖๔	๑) การจัดประชุมและผู้เข้าร่วมประชุม ๒) รูปแบบการพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุรายบุคคล	๑) มีการจัดประชุมอย่างน้อย ๒ ครั้ง/เดือน ๒) มีการกำหนดรูปแบบการพัฒนา ศักยภาพผู้สูงอายุรายบุคคลที่ สอดคล้องและเหมาะสม	๑) เอกสารประกอบการประชุม/รายงานการประชุม	-	๑) คณะทำงานฯ ๒) ฝ่ายบริหารฯ

ลำดับ	กิจกรรม	วิธีการสู่ความสำเร็จ	ระยะเวลา	ตัวชี้วัด	เป้าหมาย	เครื่องมือ/อุปกรณ์	งบประมาณ	ผู้รับผิดชอบ
<p>แบบฟอร์ม ๓ แผนการจัดการความรู้ (KM Action Plan) : กระบวนการจัดการความรู้ (KM Process)</p> <p>หน่วยงาน : ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์</p> <p>ชื่อองค์ความรู้ : การฟื้นฟูสมรรถภาพผู้สูงอายุรายบุคคล ในศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบุรีรัมย์</p> <p>แผนที่ ๑ เป้าหมาย KM (Desired State) : การพัฒนาระบบการดูแล คู่ครองพิทักษ์สิทธิ และส่งเสริมระบบสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุ</p> <p>หน่วยที่วัดผลได้เป็นรูปธรรม : มีการถอดบทเรียนความสำเร็จของการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้สูงอายุรายบุคคล</p>								
๓	การจัดความรู้ให้เป็นระบบ	๑) สํารวจองค์ความรู้ความเข้าใจของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ๒) จัดกระบวนการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้สูงอายุรายบุคคล อย่างต่อเนื่องตามแผนปฏิบัติการ ๓) ถอดบทเรียนแนวทางการดำเนินงาน เพื่อค้นหาและปรับปรุงรูปแบบการดำเนินงานให้มีความเหมาะสม	- เม.ย ๖๔	๑) ผู้สูงอายุที่เข้าร่วมโครงการได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพรายบุคคล ๒) การประชุมถอดบทเรียนแนวทางการพัฒนา	๑) ผู้สูงอายุร้อยละ 80 เข้าร่วมกิจกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพอย่างต่อเนื่อง	๑) อุปกรณ์ประกอบภาครฟื้นฟูสมรรถภาพผู้สูงอายุ	- ๕,๐๐๐ บาท	๑) คณะทำงานฯ ๒) ฝ่ายบริหารฯ
๔	การประมวลและกลั่นกรองความรู้	๑) มีการปรับปรุงและพัฒนารูปแบบการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้สูงอายุรายบุคคลให้มีความสมบูรณ์ เหมาะสมกับผู้สูงอายุแต่ละราย	- เม.ย - ก.ย ๖๔	๑) ผู้สูงอายุที่เข้าร่วมโครงการ ได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพรายบุคคลตามเกณฑ์ที่กำหนด	๑) ผู้สูงอายุที่เข้าร่วมโครงการได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพรายบุคคลอย่างต่อเนื่อง	๑) คู่มือการใช้สารสนเทศและเทคโนโลยีในการให้บริการผู้สูงอายุ	- ๒,๐๐๐บาท	๑) คณะทำงานฯ ๒) ฝ่ายบริหารฯ

องค์ความรู้และนวัตกรรมด้านผู้สูงอายุ ประจำปี ๒๕๖๔
 “ดูแล วิถีใหม่ สุขใจตามชอบ”

๒๕๖๔

แบบฟอร์ม ๓ แผนการจัดการความรู้ (KM Action Plan) : กระบวนการจัดการความรู้ (KM Process) หน่วยงาน : ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ชื่อองค์ความรู้ : การฟื้นฟูสมรรถภาพผู้สูงอายุรายบุคคล ในศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบุรีรัมย์ แผนที่ ๑ เป้าหมาย KM (Desired State) : การพัฒนาระบบการดูแล คู่ครองพิทักษ์สิทธิ และส่งเสริมระบบสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุ หน่วยที่วัดผลได้เป็นรูปธรรม : มีการถอดบทเรียนความสำเร็จของการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้สูงอายุรายบุคคล								
ลำดับ	กิจกรรม	วิธีการสู่ความสำเร็จ	ระยะเวลา	ตัวชี้วัด	เป้าหมาย	เครื่องมือ/อุปกรณ์	งบประมาณ	ผู้รับผิดชอบ
๖	การเข้าถึงความรู้	๑) จัดทำเอกสารเผยแพร่ / web site	- ส.ค - ก.ย ๖๔	๑) จำนวนเอกสารเผยแพร่/web site	๑) มีเอกสารเผยแพร่และง่ายต่อการเข้าถึงและสืบค้น	๑) การผลิตเอกสารเผยแพร่/ระบบอินเทอร์เน็ต	- ๒,๐๐๐ บาท	๑) คณะทำงานฯ ๒) ฝ่ายบริหารฯ
๖	การแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้และการเรียนรู้	๑) จัดการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้แนวทางการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้สูงอายุรายบุคคล ๒. ประเมินผล/ถอดบทเรียนการใช้รูปแบบการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้สูงอายุ	- ส.ค - ก.ย ๖๔	๑) การประเมินผล/ถอดบทเรียนการใช้รูปแบบการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้สูงอายุ	๑) ร้อยละ 80 ของผู้สูงอายุที่เข้าร่วมโครงการ ได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพรายบุคคลอย่างต่อเนื่อง	๑) เอกสารประกอบการประชุม/การประเมินผล/ถอดบทเรียน	- ๒,๐๐๐ บาท	๑) คณะทำงานฯ ๒) ฝ่ายบริหารฯ

ภาพการดำเนินกิจกรรม

การฟื้นฟูสมรรถภาพผู้สูงอายุรายบุคคลในยุค New Normal

อโรมาฟ้าเท้า

การบริหารกล่อมเนื่อมือ

เกมโดมิโน่

คู่มือแนวทางแปลง

กีฬาเปตอง

การบริหารนิ้วมือ

ด้วยการพับดอกไม้ใบเตย

ตารางเก้าช่อง

เกษตรพอเพียง

ศิลปะบำบัด

ประโยชน์และผลของการนำความรู้ไปปรับใช้

กิจกรรมอโรมาฟาเท้า

ประโยชน์ของการนวดฝ่าเท้า

๑. สามารถจัดความกดดันและเมื่อยตึงของกล้ามเนื้อ
๒. ช่วยให้เกิดความผ่อนคลาย และคลายเครียด
๓. ช่วยกระตุ้นให้เลือดมีการไหลเวียนได้ดีไปยังทั่วทุกส่วน
๔. กระตุ้นการทำงานของระบบประสาท
๕. เพิ่มพลังงานและสมรรถภาพการทำงานภายในของอวัยวะต่าง ๆ
๖. ช่วยให้สมองคลายเครียด ทำให้อ่อนหลับได้ง่ายขึ้น
๗. มีผลต่อข้อและเอ็นต่าง ๆ ทำให้เคลื่อนไหวดี มีความยืดหยุ่นพอเหมาะ
๘. บำบัดหรือบรรเทาความเจ็บไข้ไม่สบายต่าง ๆ
๙. ปรับความสมดุลของฮอร์โมน

ผู้สูงอายุที่เข้าร่วมกิจกรรม “อโรมาฟาเท้า” โดยรวมรู้สึกผ่อนคลายมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะในกลุ่มผู้สูงอายุที่อยู่ในภาวะพึ่งพิง ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ หรือกลุ่มที่นั่งรถเข็นวีลแชร์ ซึ่งฝ่าเท้ามีโอกาสได้สัมผัสพื้นผิวค่อนข้างน้อย การใช้กิจกรรมอโรมาฟาเท้าในผู้สูงอายุกลุ่มดังกล่าว จึงช่วยกระตุ้นเซลล์ประสาททบริเวณฝ่าเท้าได้เป็นอย่างดี

กิจกรรมการบริหารกล้ามเนื้อมือ

งานวิจัยพบว่า ในกรณีของผู้สูงอายุ แรงบีบมือที่ลดลงมีความสัมพันธ์กับการเคลื่อนไหวและการเดิน รวมไปถึงการ หกล้ม กล่าวคือ *คนที่มือไม่แข็งแรง การทรงตัวก็จะไม่ดีไปด้วย* กระดูกบาง/พรุนก็มีความเกี่ยวข้องกับกำลังมือที่ไม่แข็งแรงเช่นเดียวกัน เราพบว่า คนที่แรงบีบมือไม่แข็งแรง เมื่อตรวจมวลเนื้อกระดูก (Bone Mass Densitometry) ก็พบว่ามวลกระดูกลดลงเช่นเดียวกัน จึงทำให้มีโอกาสที่จะกระดูกหักได้ง่ายขึ้น นอกเหนือจากเรื่องของกระดูกและกล้ามเนื้อแล้ว แรงบีบมือที่ไม่แข็งแรงยังมีความ

เกี่ยวข้องกับ ภาวะการอักเสบทั่วร่างกาย ซึ่งการอักเสบนี้เป็นต้นเหตุ ของโรคเรื้อรังต่างๆเช่น เบาหวาน ความดันโลหิตสูง และความจำเสื่อม เป็นต้น

กิจกรรมการบริหารกล้ามเนื้อ จึงเป็นอีกหนึ่งกิจกรรมที่หน่วยงานส่งเสริมให้ผู้สูงอายุที่มีภาวะ กล้ามเนื้ออ่อนแรง ช่วยเหลือตนเองได้น้อย ได้บริหารกล้ามเนื้อบริเวณนิ้วมือ ด้วยอุปกรณ์หลายรูปแบบ เช่น ลูกมะกรูด ดินน้ำมัน และวัสดุที่มีความยืดหยุ่น

ประโยชน์ของการบริหารกล้ามเนื้อ

๑. เพิ่มความสามารถในการหยิบจับสิ่งของที่มีรูปร่าง และขนาดที่ต่างกัน
๒. เพิ่มความแม่นยำ และความคล่องแคล่วในการหยิบของชิ้นเล็ก
๓. เพิ่มความสามารถในการจัดการสิ่งของในมือ
๔. เพิ่มแรงบีบของมือ และนิ้วมือ

กิจกรรมเกมโดมิโน

Domino กับผู้สูงอายุ

โดมิโนเป็นเกมส์ตัวต่อแต้ม โดยผู้เล่นจะต้องต่อแต้มที่มีอยู่จนหมด ใครหมดก่อนก็ชนะ สำหรับ กิจกรรมนี้ผู้สูงอายุสามารถเล่นได้ แถมได้ประโยชน์ ได้ฝึกทักษะสมองและลดภาวะสมองเสื่อมได้ เกมส์โดมิโนนับว่าเป็นกิจกรรมที่หน่วยงานส่งเสริมให้ผู้สูงอายุในกลุ่มที่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ ได้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ เพราะนอกจากเป็นการฝึกทักษะการคิดและคำนวณตัวเลขจากแต้มต่างๆ ใน ตัวโดมิโนแล้ว และเป็นการฝึกทักษะในการแยกสี ต่างๆของตัวโดมิโน สร้างความสนุกสนาน เพลิดเพลินได้ ไม่น้อย

ประโยชน์ของโดมิโน

๑. ฝึกทักษะการสังเกต
๒. ฝึกการใช้กล้ามเนื้อ
๓. ฝึกความสัมพันธ์กับมือและตา
๔. ฝึกการเข้าใจกติกาและการเข้าสังคมเนื่องจากเล่น ๒ คนขึ้นไป

กิจกรรมดูหนังทางแปลง

“กิจกรรมดูหนังทางแปลง” หรือการดูหนังนั้น เป็นกิจกรรมที่หน่วยงาน จัดให้ผู้สูงอายุกลุ่มที่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ และกลุ่มพึ่งพิงน้อย ส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุที่สามารถรับรู้ สื่อสารได้ เพื่อสร้างความเพลิดเพลินและเป็นการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ โดยเจ้าหน้าที่จะช่วยในการคัดสรรภาพยนตร์หรือรายการทีวีที่มีประโยชน์ หรือเรื่องราว สารคดีต่างๆ ที่ผู้สูงอายุสนใจ

ประโยชน์ของกิจกรรมดูหนังทางแปลง

๑. ช่วยให้เกิดช่วงเวลาสร้างสรรค์สมองได้รับการผ่อนคลาย การชมภาพยนตร์ถือเป็นการใช้เวลาว่างเป็นกิจกรรมที่มีความสร้างสรรค์ทำให้เกิดประโยชน์ ช่วยให้ผู้สูงอายุได้เรียนรู้เรื่องราวต่าง ๆ ได้ในเวลาเดียวกัน เป็นการผ่อนคลายในช่วงเวลานั้นได้เป็นอย่างดี

๒. สุขภาพดีขึ้นเนื่องจากภาพยนตร์ช่วยลดความตึงเครียด เพราะประโยชน์ของการชมภาพยนตร์เปรียบเสมือนการเรียนรู้ในห้องเรียน ความรู้ที่ได้รับกลับมาคือความคิดสร้างสรรค์ ความบันเทิง ความสนุกสนาน ช่วยให้เกิดผ่อนคลายสามารถช่วยลดความตึงเครียดได้เป็นอย่างดี

๓. เป็นกิจกรรมช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์ ถือเป็นกิจกรรมที่ดีที่สุดในการใช้เวลาร่วมกันของกลุ่มผู้สูงอายุ เป็นการกระชับความสัมพันธ์ระหว่างกันให้ดียิ่งขึ้นได้ เกิดการพูดคุยแลกเปลี่ยน ใกล้ชิดสนิทสนม และได้ใช้เวลาาร่วมกันมากขึ้น

กิจกรรมกีฬาเปตอง

กีฬาเปตองเป็นกีฬากลางแจ้ง ที่บุคลากร เจ้าหน้าที่ และผู้สูงอายุเล่นร่วมกัน โดยมุ่งเน้นที่กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่ม A ซึ่งสามารถเคลื่อนไหวและสามารถช่วยเหลือตนเองได้เป็นหลัก

ประโยชน์ของกีฬาเปตอง

พัฒนาทางด้านร่างกาย

๑. กำลั้งแขน ผู้เล่นจะฝึกการใช้กำลั้งทั้งนิ้วมือ ข้อมือ แขน ข้อศอก และหัวไหล่ให้สัมพันธ์กัน เพื่อการบังคับลูกให้ได้จังหวะ และระยะที่ต้องการ

๒. กำลั้งขา ผู้เล่นจะต้องเดินไปเดินมาตามความยาวของสนามซึ่งมีขนาดยาว ๑๕ เมตร กว้าง ๔ เมตร ลูกนั่ง เพื่อการวาง หรือเข้าลูกตลอดเวลาการเล่น

๓. สายตา ก็หาเปิดองช่วยให้เกิดการทำงานที่สัมพันธ์กันระหว่างสายตา และมือ เนื่องจากต้องใช้สายตา กระยะทาง พิจารณาแง่มุมต่าง ๆ ที่จะเข้าสู่ลูกต้อ เพื่อให้ได้ประสิทธิภาพตามต้องการ

พัฒนาการทางด้านสติปัญญา

๑. กีฬาเปิดองเป็นเกมการเล่นที่จำเป็นต้องอาศัยการคิด คาดคะเน และการอ่านเกมในการเล่น อย่างจริงจัง คิดเกมรับเมื่อเป็นฝ่ายเสียเปรียบ และเกมรุกที่บังคับให้ฝ่ายตรงข้ามเล่นตามเกมที่เราวางไว้

พัฒนาการทางด้านจิตใจ

๑. กีฬาเปิดองมีการเล่นทั้งเดี่ยว คู่ทีม ผู้เล่นจะต้องเข้าใจถึงจิตใจของผู้ร่วมทีมเป็นอย่างดี มีการปรึกษาหารือกันและที่สำคัญนั้นผู้เล่นทุกคนจะต้องยอมรับความคิดของกัน และกัน แสดงให้เห็นถึงการเป็นผู้นำ และผู้ตามที่ดี

กิจกรรมการบริหารนิ้วมือด้วยการพับดอกไม้ใบเตย

ใบเตย เป็นพืชที่อยู่คู่ครัวไทยมานาน ทั้งกลิ่นและสีของใบเตยจึงเป็นส่วนหนึ่งของขนมไทย ที่คนไทยชื่นชอบและคุ้นเคยกันดี ใบเตยนอกจากใช้ในเรื่องของอาหารได้อย่างดีเยี่ยมแล้ว ใบเตยยังมีสรรพคุณดูดซับกลิ่นอับได้ดีอีกด้วย และเมื่อนำมาพับเป็นดอกกุหลาบ จะช่วยเพิ่มคุณค่าทางใจได้อีกมาก ทั้งหอมและสวย

ประโยชน์ของกิจกรรมการบริหารนิ้วมือด้วยการพับดอกไม้ใบเตย

กรรรมการบริหารนิ้วมือด้วยการพับดอกไม้ใบเตย เป็นกิจกรรมที่หน่วยงานส่งเสริมให้ผู้สูงอายุที่มีปัญหาเรื่องกล้ามเนื้อมัดเล็ก ใช้นิ้วมือติดขัด ไม่คล่องตัว เข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าว เพื่อฝึกฝนการเคลื่อนไหวของนิ้วมืออย่างเป็นธรรมชาติ โดยการใช้วัสดุพื้นบ้านที่มีในหน่วยงาน ไม่ต้องลงทุน และสร้างบรรยากาศที่สวยงามให้แก่อาคารสถานที่สำหรับผู้สูงอายุพักอาศัย

กิจกรรมตารางเก้าช่อง

ตาราง ๙ ช่อง เป็นกิจกรรมที่สามารถนำไปใช้เพื่อส่งเสริมให้ผู้สูงอายุเกิดการเคลื่อนไหวได้หลากหลาย หรือเป็นการฝึกทักษะกลไกการเคลื่อนไหวบนตาราง ๙ ช่องให้กับผู้สูงอายุหรือผู้มีปัญหาทางด้านการเคลื่อนไหวและสมอง รวมทั้งการนำไปใช้เคลื่อนไหวประกอบกับจังหวะดนตรีในการออกกำลังกายแบบแอโรบิก รำเซ็ง รำฟ้อน ลีลาศและเต้นรำเพื่อสุขภาพได้

ประโยชน์ที่ได้รับจากการนำตาราง ๙ ช่อง ดังนี้

- ๑) ช่วยพัฒนาการรับรู้ เรียนรู้ และการสั่งงานของระบบประสาทและกล้ามเนื้อ
- ๒) ช่วยพัฒนาทักษะการใช้มือและเท้าในการเคลื่อนไหวและการทรงตัว
- ๓) ช่วยพัฒนาระบบไหลเวียนเลือดและระบบหายใจ
- ๔) ช่วยพัฒนาความแข็งแรงและความสัมพันธ์ในการเคลื่อนไหว
- ๕) ช่วยพัฒนาระบบพลังงานและการเผาผลาญพลังงานในร่างกาย
- ๖) ช่วยพัฒนาและเสริมสร้างสมาธิในการรับรู้เรียนรู้
- ๗) ช่วยสร้างบรรยากาศของการเรียนรู้ให้รู้สึกสนุก ผ่อนคลาย ไม่เครียด
- ๘) ช่วยพัฒนาการรับรู้เรียนรู้ของสมองทั้งซีกซ้ายและซีกขวา
- ๙) ช่วยให้สามารถประเมินผลการรับรู้ เรียนรู้ได้อย่างถูกต้องเป็นรูปธรรม

กิจกรรมเกษตรพอเพียง

กิจกรรมเกษตรพอเพียง เป็นกิจกรรมที่หน่วยงานมุ่งส่งเสริมให้ผู้สูงอายุที่มีสุขภาพแข็งแรง สามารถช่วยเหลือตนเองได้ มีส่วนร่วมในการพัฒนาปรับปรุงพื้นที่ว่างเปล่าของหน่วยงาน ให้เป็นแปลงเกษตรเพาะปลูกพืชผักตามฤดูกาล เช่น ผักบุ้ง ต้นหอม ผักชี กระเทียม กวางตุ้ง โหระพา พริก มะเขือ บวบ ผัก เป็นต้น รวมถึงปลูกไม้ดอกไม้ประดับ เพื่อสร้างบรรยากาศผ่อนคลายในบริเวณอาคารเรือนนอน ซึ่งนอกเหนือจากการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์แล้ว ยังเป็นการช่วยแบ่งเบาค่าใช้จ่ายในการประกอบอาหารจัดเลี้ยงผู้สูงอายุในหน่วยงาน รวมถึงเป็นสวัสดิการให้แก่เจ้าหน้าที่ เพื่อลดรายจ่ายได้อีกทางหนึ่ง

กิจกรรมศิลปะบำบัด

ศิลปะบำบัด (Art Therapy)

คือ การใช้กิจกรรมทางศิลปะเพื่อช่วยในการบำบัดรักษา และฟื้นฟูสมรรถภาพทางด้านจิตใจให้ดีขึ้น ศิลปะบำบัด มีประโยชน์ในด้าน การพัฒนาอารมณ์ สติปัญญา สมาธิ ความคิดสร้างสรรค์ รวมถึงการช่วยพัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็ก และการประสานงานการเคลื่อนไหวของร่างกาย นอกจากนี้ยังเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยกระตุ้นการสื่อสาร และเสริมสร้างทักษะสังคมด้วย

ศิลปะพัฒนาความคิดสร้างสรรค์

ความคิดสร้างสรรค์ คือ ลักษณะของความคิดที่มีหลายมิติ หลายมุมมอง หลายทิศทาง สามารถคิดได้กว้างไกล ไร้กรอบ ไร้ขอบเขต ประกอบด้วย ความคิดริเริ่ม ความยืดหยุ่น และความละเอียดลออ ลักษณะดังกล่าว ช่วยให้ผู้สูงอายุเกิดสมาธิ ได้ครุ่นคิด ทบทวน และสร้างจินตนาการผ่านงานศิลปะรูปแบบต่างๆ ศิลปะสามารถช่วยเพิ่มองค์ประกอบต่างๆของความคิดสร้างสรรค์ ทั้ง ๔ ด้านดังนี้ **ความคิดริเริ่ม (Originality)** ช่วยให้มีความคิดแปลกใหม่เกิดการนำความรู้เดิมมาคิดดัดแปลง และประยุกต์ให้เกิดเป็นสิ่งใหม่ **ความคล่องแคล่ว (Fluency)** ช่วยให้มีความคิดที่ไม่ซ้ำในเรื่องเดียวกันไม่หมกมุ่น คิดวกวน สามารถ คิดได้รวดเร็ว นำมาซึ่ง การพูดที่คล่องแคล่ว และการกระทำที่รวดเร็ว **ความยืดหยุ่น (Flexibility)** ช่วยให้คิดได้หลากหลายมุมมองไม่ซ้ำรูปแบบหรือกรอบคิด แบบเดิม ไม่ยึดติด สามารถเห็นประโยชน์ของสิ่งของอย่างหนึ่งว่า มีอะไรบ้าง ได้หลายอย่าง **ความละเอียดลออ (Elaboration)** ช่วยให้มี ความพิถีพิถันในการตกแต่งรายละเอียด ช่างสังเกต ในสิ่งที่คนอื่นไม่เห็น หรือมองข้าม

ศิลปะพัฒนาอารมณ์

การนำศิลปะมาใช้ในการพัฒนาอารมณ์ จะช่วยให้ผู้สูงอายุที่มีปัญหาทางด้านอารมณ์ และจิตใจ ได้ระบายปัญหา ความคับข้องใจ ความรู้สึกที่ซ่อนเร้นในใจ ผ่านออกมาทางงานศิลปะ ระบายอารมณ์ออกมาในหนทางที่สร้างสรรค์ ผ่านการวาดรูป ระบายสี ช่วยให้รู้สึกผ่อนคลาย ลดความขุ่นมัวในจิตใจ เข้าใจและรับรู้อารมณ์ต่างๆของตนเอง ที่ซ่อนเร้นอยู่ภายในจิตใจ สามารถยับยั้งและควบคุมได้ดีขึ้น มีสมาธิ ลดความตึงเครียด และความวิตกกังวลลงได้ในที่สุด

จากการประเมินการเข้าร่วมกิจกรรมของผู้สูงอายุ พบว่า ผู้สูงอายุที่เข้าร่วมกิจกรรมมีความสนุกสนาน ผ่อนคลาย ได้ใช้จินตนาการที่หลากหลายในการสร้างผลงานศิลปะ เกิดความภาคภูมิใจในฝีมือของตนเอง

ภาคผนวก